

UZAKTAN EĞİTİM DERSİNİ ORTAK ALAN ÖRGÜN VE UZAKTAN EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARILARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Prof. Dr. Ali Güneş
İstanbul Aydın Üniversitesi
UZEM
aligunes@aydin.edu.tr

Uzm. Göktuğ Güneş
İstanbul Aydın Üniversitesi
UZEM
goktuggunes@aydin.edu.tr

Özet

Öğrenmeyi etkileyen faktörlerden birisi de öğrencinin derse karşı olan beklenti ve isteklerine yönelik motivasyondur. Öğrenci herhangi bir dersi nasıl öğrenmek istediğine ilişkin iradesini kendi kendine belirler ve motivasyonu o yönde gelişir. Bu çalışmada uzaktan eğitim derslerinin öğrenci tarafından tercih edilmesi veya öğrenciye zorunlu olarak verilmesi durumunda öğrenme motivasyonunun nasıl etkilendiği üzerinde durulacaktır. Bu amaçla, uzaktan eğitime olarak verilen iki ayrı dersi ortak alan örgün bölüm ve uzaktan eğitim programlarına kayıtlı öğrencilerin aldıkları notlar karşılaştırılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, uzaktan eğitim öğrencilerinin biraz daha başarılı oldukları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan eğitim, online eğitim, öğrenme motivasyonu.

COMPARISON OF THE SUCCESS ON COMMON ONLINE COURSES OF FORMAL AND DISTANCE EDUCATION DEPARTMENT STUDENTS

Abstract

One of the factors that affect learning is motivation on the expectations and wishes of the student towards the course. A student determines itself willingness of learning in a course and how to develop motivation direction. In this study, we will focus on how learning motivation is influenced when a distance education course is given to the student by his/her preference or a mandatory basis. For this purpose, grades has been compared in two distance education courses which are commonly enrolled students are from face to face education departments and distance education departments. As a result of statistical analysis, distance education students were observed to be relatively more successful.

Keywords : Distance education, online learning, learning motivation.

GİRİŞ

Öğrenciler yükseköğretim tercihlerini bilinçli olarak yaparlar. Bu anlamda tercih ettiği bölüm ve oradaki eğitim-öğretim yöntemi konusunda bilgilidir. Bu nedenle öğrencinin öğrenmek için öğrenme süreçlerine istekli katıldığını kabul etmek gerekir.

Öğrenmede en önemli etkenlerden birisi motivasyondur (Brewer & Burgess, 2005). Belirli bir hedefe ulaşmanın en önemli itici gücü olarak ifade edilen motivasyon, öğrenme sürecinin en önemli faktörü olduğu da söylenebilir (Johnstone 1999, p. 146; Ryan & Deci 2000). Öğrenci öğrenme ortamında duyum eşiği içerisinde olan pek çok

uyaran içerisinde kendisine yakın bulduğu ihtiyaç ve beklentilerine uygun düşen uyarınları almaya hem istekli hem de kararlı davranır (Eggen & Kauchak 2004; Ryan & Deci 2000).

Öğretme ortamında önemli olanda ders sürecinde öğrencinin öğrenmeye karşı ilgisinin sağlanması, öğrenmenin öğrenci için anlamlı hale getirilmesi vb. durumlar öğrenci dikkatinin sürekliliğini sağlayabilir (Vansteenkiste, Lens & Deci 2006).

Motivasyon, genellikle, belli bir davranışı neyin uyardığına ve neyin devam ettirdiğine göre anlaşılır (Ryan & Deci 2000). Eğitim öğretim söz konusu olduğunda dışsal ve içsel olmak üzere iki çeşit motivasyon vardır. Dışsal motivasyon genellikle dışsal ödüllerden kaynaklanmakta ve genellikle yüksek not alma şeklinde kendini göstermektedir. İster örgün ister uzaktan eğitim olsun söz konusu dışsal faktörler benzer ağırlıktadır. Bu çalışmada bizi ilgilendiren içsel motivasyon olup, öğrencinin öğrenme ortamından ve etkinliğinden hoşnut olması ve memnuniyet duymasıdır (Deci, Koestner & Ryan 2001). Bu durumda öğrenme daha anlamlı ve daha kalıcıdır.

Öğrenciler iyi öğrenemiyorsa bunun başlıca sebeplerinden biri; derse konuya ilgi duymamaları yani motivasyon düşüklüğüdür. Öğrenci öğrenme etkinliğinde kendini motive edecek bir yapı görmez ise içinden gelmeyerek öğrenmeyi aksatabilir (Beard & Senior 1980; Woolfolk 2007). Ancak önceden öngörmediği veya zaman zaman katıldığı uzaktan eğitime dayalı dersler bu içsel motivasyonu, dolayısıyla söz konusu online derslerdeki performansı nasıl etkilemektedir? Bu çalışmada bu sorunun yanıtı aranacaktır.

Konuya girmeden önce, bu çalışmada kullanılan online eğitim ile uzaktan eğitim kavramlarının farkını açıklamakta fayda vardır.

Online eğitim ile önceden belirlenmiş belirli bir gün ve saate bir dersin bilişim ve iletişim teknolojileri kullanılarak, yani İnternet ortamında kalabalık öğrenci gruplarına etkileşimli olarak öğretilmesi kastedilmektedir. Genelde sanal sınıf veya senkron eğitim adıyla da karşımıza çıkan bu eğitimde, öğreten kişinin sesi ve görüntüsü bir video penceresinde derse katılan öğrenen kişilerce görülür ve duyulur. Derste ele alınan konu ve kavramlar bilgisayar ekranında rahatlıkla görülebilecek ve okunabilecek şekilde öğrenen kişilerce izlenebilir. Burada önceden hazırlanmış, örneğin power point sunusu veya bir doküman, bir çoklu ortam materyali yardımıyla öğretim desteklenir. Ayrıca gerekiyorsa bir akıllı tahta da kullanılarak, tahta içeriği öğrenen kişinin bilgisayarına aktarılır. Online eğitime katılan öğrenenlerin isim listesi bilgisayar ekranında yer alır ve genellikle sadece yazılı olarak öğrenen kişiler canlı olarak öğreten kişiye soru sorabilecekleri gibi, kendi aralarında veya özel yazılı konuşmalar da yapabilirler. Online dersler genellikle daha sonra tekrar tekrar izlenebilmeleri amacıyla arşivlenirler.

Uzaktan eğitim ise, genellikle birden fazla ders içeren ve bir sertifika veya diploma programını kapsar. Uzaktan eğitimde de, yukarıda belirtilen online eğitim yani senkron boyut vardır. Uzaktan eğitimde buna ek olarak, eşzamansız, yani asenkron eğitim de yer alır. Eşzamansız eğitimde eğitim-öğretim materyalleri, örneğin e-kitap, ders notları, videolar vb yer alır ve bunlar genellikle digital ortamda yani bilgisayar ortamındadır. Öğrenci 7/24 söz konusu materyallere erişebilir ve çalışabilir.

Gerek online, gerekse uzaktan eğitim dersleri günümüzde sadece sabit bilgisayar ile değil, taşınabilir bilgisayarlar, tabletler ve akıllı telefonlarla da uygulanabilmektedir.

Online dersler ve uzaktan eğitim uygulamaları ve platformları dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla yaygınlaşmaktadır. Dersler sadece üniversitelerde değil, orta öğretimde ve birçok firmada hizmet içi eğitim veya pazarlama amacıyla da kullanılabilir. Ülkemizde birçok üniversitede önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde uzaktan eğitim uygulaması olup, bu programların kontenjanları sınırlıdır. Üniversitelerin çoğunda, ortak dersler olarak anılan A.İ.T, Türk Dili, Bilgisayar gibi dersler online olarak verilmektedir. Adı geçen ortak dersler uzaktan eğitim kapsamında da verilmektedir. Bu çalışmada, İstanbul Aydın Üniversitesinde online olarak verilen A.İ.T ve Türk Dili ortak derslerdeki iki örgün program öğrencilerinin başarı durumları ile aynı programların uzaktan eğitim türlerinde de bu dersleri uzaktan eğitim yolu ile alan öğrencilerin başarı durumları karşılaştırılacaktır.

GÖNÜLLÜ VE ZORUNLU ÖĞRENME

Bir uzaktan eğitim programına kayıt olan öğrenci, derslerin örgün eğitimden farklı olacağını bilerek kaydını yaptırır. Zaten bu öğrenciler genellikle, çalışma, herhangi bir engel veya başka bir pozitif gerekçe ile örgün eğitim programı değil de uzaktan eğitim seçmişlerdir. Bu öğrenciler, genellikle uzaktan eğitim sistemini incelemişler ve kayıt tercihlerini ona göre yapmışlardır. Öğrenci eşzamansız dersleri sanki evindeki çalışma odasında ders çalışıyormuş gibi çalışır. Üstelik bunu canı istediği zaman ve dilediği kadar tekrar edebileceğini bilerek yapar. Böylece öğrenme olgusu daha demokratik olarak gerçekleşir. Senkron derse katıldığında önceden çalıştığı için, soru sorarak veya farklı örnekler talep ederek bu etkinlikten üst düzeyde fayda sağlar.

Üniversitelerdeki ortak derslere yönelik online derslerde durum biraz daha farklıdır. Online derslere katılan öğrenciler derslerinin büyük bir kısmını yüz yüze almaktadırlar. Sadece birkaç dersi online olarak almaktadırlar. Yani uzaktan eğitim programlarındaki öğrenciler gibi kendi istekleri ile değil, bazı dersler bu şekilde verildiği için online ders sistemine girmektedirler. Bu yapı Şekil-1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Çalışmada Yer Alan Programlar

Bu çalışmada, İstanbul Aydın Üniversitesinde hem uzaktan eğitim hem de örgün programlarda yer alan “Bilgisayar Programcılığı” ve “İş Sağlığı ve Güvenliği” önlisans programlarında ortak ders olarak verilmekte olan, AİİT, Türk Dili ve Bilgisayar derslerindeki başarı durumları örgün ve uzaktan eğitim öğrencileri için incelenecektir. Bu çalışmada yer alan öğrenci sayılarına ilişkin sayısal bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışmada Yer Alan Programlardaki Öğrenci Sayıları

	2014-2015 Yarıyılı	Güz 2014-2015 Yarıyılı	Bahar 2014-2015 Yarıyılı	Güz 2014-2015 Yarıyılı	Bahar 2014-2015 Yarıyılı
Program Adı ve Türü	Bilgisayar Programcılığı	Bilgisayar Programcılığı	İş Sağlığı ve Güvenliği	İş Sağlığı ve Güvenliği	İş Sağlığı ve Güvenliği
Örgün Program	112	114	76	74	
Uzaktan Eğitim	45	45	46	44	

Tablo 1’de belirtilen programlarda yer alan ortak derslerde aslında sadece online eğitim şeklinde verilmemiştir. Uzaktan eğitim programlarında yer alan ortak derslere ilişkin AİİT ve Türk Dili derslerin eşzamansız öğretim

materyalleri örgün programlardaki öğrencilerin de kullanımına açılmıştır. Bir anlamda, söz konusu ortak derslerde örgün ve uzaktan eğitim öğrencileri homojen bir ortamda eğitim-öğretim almışlardır. Bu derslerdeki tek uygulama farkı, uzaktan eğitim programlarındaki öğrenciler derslerin bu şekilde işleneceğini kabullenerek sisteme dahil oldukları, örgün programlardaki öğrencilerin ise, ortak dersler dışındaki tüm dersleri yüz yüze alırken, bu üç dersi zorunlu olarak farklı biçimde almalarıdır.

Bu çalışma kapsamındaki programlarda ele alınan ortak derslerin sınavları da ortak olarak yapılmıştır. Yani, öğrencilere aynı kaynaklardan aynı sorular yöneltilmiştir. Öğrenciler bir ara sınav ve bir final sınavı olmuşlardır. Ara sınavın başarı notuna katkısı %40, final sınavının başarı notuna katkısı ise %60 olmuştur. Bu oranlarla belirlenen ham başarı notları bir bağlı değerlendirme ile nihai başarı notuna dönüştürülmüştür. Tablo 2 ve Tablo 3'te bu çalışma kapsamındaki derslerde öğrenci başarı durumları verilmiştir.

Tablo 2: Ortak Derslerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Program adı ve Türü	AİİT-I		AİİT-2		Türk Dili-I		Türk Dili-II	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
Bilgisayar Prog.(örgün)	1.65	1.06	1.42	1.13	1.52	1.14	1.57	1.01
Bilgisayar Prog.(UE)	1.49	1.24	1.49	1.11	1.52	1.18	1.49	1.01
İş Sağlığı ve G. (örgün)	1.21	0.96	1.0	0.96	1.1	0.83	1.74	0.83
İş Sağlığı ve G. (UE)	2.02	1.08	2.17	1.24	1.36	1.04	1.91	1.04

Tablo 3: Ortak Derslerin Başarı Durumları

Program adı ve türü	CC+ (%)	FF / FD (%)
AİİT (Örgün)	0.31	0.27
AİİT (UE)	0.48	0.34
Türk Dili (Örgün)	0.31	0.23
Türk Dili (UE)	0.30	0.47

Uzaktan eğitimdeki ortak ders notlarının tamamının ortalaması ile online ders notlarının tamamının ortalaması arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır. T testi sonucunda elde edilen $P=(0.0014)<0.05$ olduğundan ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür. Ancak şunu da ifade etmek gerekir ki, ortalamalara ait standart sapmaların önemli derecede yüksek olması söz konusu ortalamaların birbirine yakın değerlerden değil, aşırı düşük ve yüksek değerlerden elde edildiğini göstermektedir. Dolayısıyla öğrenciler aldıkları notlar açısından homojen değildir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim programına kayıtlı öğrencilerin ortak derslerdeki başarıları aynı isimli örgün eğitim programlarındaki öğrencilere göre daha iyi durumdadır. Bunun programa gönüllü olarak katılmaları ve dersleri uzaktan eğitime dayalı almalarının motivasyonlarını azaltmadığı şeklinde değerlendirmek mümkündür. Örgün program öğrencilerinin zorunlu olarak online dersleri almaları motivasyonlarında uzaktan eğitim öğrencilerine kıyasla düşük olduğu görülmektedir. Örgün eğitim programlarındaki öğrencilerin online derslere karşı motivasyonlarının artırılmasında fayda vardır. Bu motivasyon artışı, öğrencilerin online derslerin gerekçe ve özelliklerinin daha fazla tanıtılması, gelecekte online ve online eğitim kavramlarıyla daha çok ve sık şekilde karşılaşabilecekleri örneklerle ortaya koymak gerekir. Ayrıca, online derslerin gün ve saatleri motivasyonu

arttırıcı biçimde düzenlenmeli, dersler olabildiğince çoklu ortam materyalleri kullanılarak daha cazip hale getirilmeli ve böylece motivasyon artışı sağlanmalıdır.

Not: Bu çalışma 5- 6 Şubat 2016 Tarihlerinde Antalya’da düzenlenen 2nd International Congress on Education, Distance Education and Educational Technology- ICDET’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Beard, R.M., & Senior, I. J., (1980) *Motivating Students* (p.p. 23-25) Boston MA : Routledge and Kegan, Paul.

Brewer, E. W., & Burgess, D. N. (2005). “Professor’s role in motivating students to attend class”. *Journal of Industrial Teacher Education*, 42(3), 24.

Deci, E. L., Koestner, R., & Ryan, R. M. (2001). Extrinsic rewards and intrinsic motivation in education: Reconsidered once again. *Review of Educational Research*, 71, 1–27.

Eggen, P. & Kauchak, D. (2004). *Educational psychology: Windows on classrooms* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

Johnstone, K. (1999). *Research on language learning and teaching: 1997-1998*. Language Learning. London: Routledge.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). “Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions”. *Contemporary Educational Psychology*, 25, pp. 54-67.

Vansteenkiste, M., Lens, W., & Deci, E. L. (2006). “Intrinsic versus extrinsic goal contents in selfdetermination theory: Another look at the quality of academic motivation”. *Educational Psychologist*, 41(1), 19-31.

Woolfolk, A. (2007). *Educational Psychology* (10th ed.). Boston: Allyn and Bacon.